

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาปฏิบัติการร่วมระหว่างการวางแผนครอบครัวและการพัฒนา ที่ติดต่อภาวะเจริญพันธุ์ในระดับจังหวัด ปี พ.ศ. 2518
ชื่อนักศึกษา	นางสาววิมลพรรณ อิศร์ภักดี
ชื่อปริญญา	สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต (ประชากรศาสตร์)
สาขาวิชา	ประชากรศาสตร์สังคม
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ จำรัสฤทธิรงค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรยา เศรษฐบุตร อาจารย์อรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ
คณะ	สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
วันสอบป้องกันวิทยานิพนธ์	9 มิถุนายน 2526

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม กับการใช้การวางแผนครอบครัวและภาวะเจริญพันธุ์ของประชากร โดยใช้จังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ รวม 69 จังหวัด ข้อมูลทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ได้จากรายงานสถิติของหน่วยงานต่าง ๆ ข้อมูลทางด้านการวางแผนครอบครัว ได้จากกองอนามัยครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข และข้อมูลทางด้านภาวะเจริญพันธุ์คือ ร้อยละของการเกิดลูกในลำดับแรก จากทะเบียนการเกิด ในการศึกษานี้ได้แบ่งจังหวัดออกเป็น 3 กลุ่ม ตามระดับการพัฒนาคือ ระดับต่ำ ระดับกลาง และระดับสูง โดยแบ่งตามดัชนีการพัฒนาก่อตั้งขึ้นจากตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม 4 ตัวแปร วิธีการทางสถิติที่ใช้ได้แก่ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลของการศึกษาพบว่า รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคมกับระดับภาวะเจริญพันธุ์ไม่ได้เป็นรูปแบบเดียวกัน แต่มีความแตกต่างกันออกไปตามกลุ่มการพัฒนา ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคมกับการใช้การวางแผนครอบครัว ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกกลุ่มการพัฒนา

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้การวางแผนครอบครัวกับระดับภาวะเจริญพันธุ์ของกลุ่มจังหวัดที่มีการพัฒนาในระดับกลางมีค่าความสัมพันธ์สูงสุด และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มจังหวัดที่มีการพัฒนาในระดับสูงมีค่าความสัมพันธ์รองลงมา และกลุ่มจังหวัดที่มีการพัฒนาในระดับต่ำมีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุด และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของปฏิภณาร่วมระหว่างการวางแผนครอบครัวกับการพัฒนา ก็ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหมายถึงการพัฒนาไม่ได้ทำให้เกิดความแตกต่างของความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนครอบครัวกับระดับภาวะเจริญพันธุ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อสรุปโดยรวม ๆ แล้ว อาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์และเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดในการเปลี่ยนแปลงระดับภาวะเจริญพันธุ์ของประชากร แต่การไปใช้การวางแผนครอบครัว มิได้มีปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวกำหนดที่สำคัญ แต่อาจเป็นเพราะการมีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของโครงการวางแผนครอบครัว เข้าไปในเขตต่าง ๆ อย่างทั่วถึง จึงทำให้ประชากรไปใช้บริการวางแผนครอบครัว และผลโดยส่วนรวมจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับภาวะเจริญพันธุ์ของประเทศ

socio-economic variables. Pearson Correlation Coefficient and Multiple Regression Analysis are employed in this study.

It is found that the pattern of relationship between socio-economic variables and level of fertility are not similar between all the three provincial groupings. The relationship between socio-economic and family planning variables is not found to be statistically significant at .05 level. The relationship between family planning and fertility of provinces in the medium level of socio-economic development is the highest and is statistically significant at .001 level but it is found not to be significant among high and low groups.

The test of the interaction between family planning acceptance and development is also not statistically significant at .05 level. Development therefore, does not result in any major differences in the relationship between family planning and fertility.

In brief, socio-economic development is found to be one factor which determines the fertility level of Thailand. However, relationship between socio-economic development and use of family planning is not statistically significant. The determinants of practicing contraception might be the accesability and availability of family planning program and not the general development per se. However, there is a strong relationship between family planning acceptors and per cent of births of first order. This indicates that family planning affects the level of fertility in Thailand.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นางสาวพิมลพรรณ อัครภักดิ์
วัน เดือน ปี เกิด	15 กันยายน 2500
สถานที่เกิด	นนทบุรี
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2521 อักษรค่าสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทุนการศึกษา	นักศึกษากุณฑลประเภท 1 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
ประวัติการทำงาน	พฤษภาคม 2525 - 2526 ผู้ช่วยนักวิจัย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล